

Indstilling af serien “magten og milliarderne i dansk forskning”

Forskning i verdensklasse kræver talent, dygtighed - og penge. Mange penge, som oftest skal søges og tiltrækkes med målrettede ansøgninger eller et solidt netværk. Men hvem sidder reelt på milliarderne og magten i dansk forskning? Og hvordan forvaltes den magt?

De spørgsmål har fire journalister fra Berlingske - Line Holm, Ida Nyegård Espersen, Henrik Jensen og Michael Lund - forsøgt at besvare i en lang række artikler over det seneste år.

Svarene er både bekymrende og opsigtsvækkende: Offentlige forskningsmilliarder uddeles uden større respekt for habilitets- og forvaltningsregler. Alt for ofte ender pengene i lommen hos medlemmer af de samme magtfulde netværk. Og kritikere af forskningssjusk og inkompetence trues til tavshed.

De fire journalister har bl.a. afdækket:

- At millioner af statslige støttekroner fra Innovationsfonden er uddelt i strid med reglerne om habilitet, og at advarsler om forskelsbehandling og regelbrud er blevet hældt af brættet som “pjank”.
- At mange hundrede ansøgere af støtte har fået deres sag behandlet i strid med forvaltningsloven.
- At en af landets største pengetanke for forskere - Carlsbergfondet - systematisk tilgodeser medlemmer af det magtfulde netværk af eliteforskere, Videnskabernes Selskab, der står for at vælge netop Carlsbergfondets bestyrelsesmedlemmer.
- At topfolk i dansk forskning - med stor indflydelse på fordelingen af støttekronerne - med hård hånd kvæler faglig kritik og truer offentligt ansatte kritikere til tavshed i det skjulte.

De fire journalister har arbejdet metodisk forbilledigt: Målrettede aktindsøgninger, komplicerede dataudtræk og -analyser, dybdegående kildearbejde og - såmænd - kvantefysik for begyndere har været en del af værktøjskassen undervejs.

Afsløringerne har ad flere omgange ført til heftig debat i det danske forskningsmiljø, der alt for sjældent underkastes grundig, undersøgende journalistik. Desuden har artiklerne haft en stribe væsentlige konsekvenser:

- Innovationsfonden har søsat en omfattende juridisk revision af hele fondens administration. Kammeradvokaten har vurderet, at den offentlige milliardfond har brudt »udtrykkelige regler« og risikerer erstatningskrav. Og 1.600 allerede afsluttede bevillingssager genoptages.
- Carlsbergfondets bestyrelsesformand, Flemming Besenbacher, har erklæret sig inhabil i samtlige fremtidige ansøgninger fra det naturvidenskabelige fakultet på Aarhus Universitet.
- Flere offentlige og private fonde har efterfølgende strammet deres interne habilitetsregler.
- I toppen af Videnskabernes Selskab diskuteres nu åbent, om den århundrede gamle og tætte forbindelse til Carlsbergfondet skal ændres fundamentalt, så de to institutioner kommer på armslængde.

Dansk forskning hører til i verdenseliten. Derfor er det helt afgørende, at magten og pengene bag den forvaltes på en transparent, fair og lovlige måde. De fire journalister har dokumenteret, at det desværre langt fra altid er tilfældet.

Derfor fortjener Line Holm, Ida Nyegård Espersen, Henrik Jensen og Michael Lund årets Cavlingpris.

Vh. Nina Rølle, nyhedsredaktør, Berlingske, og Jette Holm, weekendredaktør, Berlingske.